

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра Фізичної терапії та ерготерапії

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор (перший проректор)

« _____ » _____ 20 _____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 12 Фізична терапія в педіатрії та неонатології

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 227 Терапія та реабілітація

(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Фізична реабілітація (227.01 Фізична терапія)

(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет управління фізичною культурою та спортом

(найменування інституту, факультету)

мова навчання українська

2023 рік

Робоча програма Фізична терапія в педіатрії та неонатології для студентів
(назва навчальної дисципліни)
 спеціальності 227 Терапія та реабілітація,
 освітня програма (спеціалізація) Фізична реабілітація (227.1 Фізична
терапія).
(назва освітньої програми (спеціалізації))

«31» серпня, 2023 року – 14 с.

Розробники: Ковальова О.В., зав. кафедрою, канд.мед.н., доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри
фізичної терапії та ерготерапії

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії

(найменування кафедри)

«31» серпня 2023 року _____ (Ковальова О.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету управління фізичною культурою та
спортом

(найменування факультету)

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1

«31» серпня 2022 року Голова _____ (Пущина І.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u> (шифр і найменування)	обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація) <u>227 Терапія та реабілітація (Фізична реабілітація, 227.01 Фізична терапія)</u> (код і найменування)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>не передбачено навчальним планом</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2. самостійної роботи студента – 4.	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		14 год.	-
		Практичні, семінарські	
		14 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
62 год.	-		
Індивідуальні завдання:			
-			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2,2;

для заочної форми навчання – -.

1. Мета навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Фізична терапія в педіатрії та неонатології» полягає у навчанні студентів використовувати засоби фізичної терапії з лікувально-профілактичною спрямованістю для більш швидкого відновлення здоров'я хворої дитини, повернення чи компенсації втрачених функцій і запобігання наслідкам та ускладненням патологічного процесу.

Завдання навчальної дисципліни «Фізична терапія в педіатрії та неонатології» полягає у вивченні особливостей використання засобів та методик кінезіотерапії, масажу, преформованих, природних лікувальних чинників, деяким аспектам дієтотерапії та інших засобів фізичної терапії, які можуть бути використані при побудові комплексних програм відновлення хворої дитини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати

Інтегральна компетентність:

Здатність здійснювати професійну діяльність фізичного терапевта, розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної терапії.

загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові компетентності:

СК 01. Здатність визначати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної, духовної сфер, обмеження заняттєвої участі пацієнта відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ).

СК 02. Здатність клінічно мислити, планувати терапію, застосовувати науково обґрунтовані засоби та методи доказової практики (Evidence-based practice), аналізувати та інтерпретувати результати, вносити корективи до розробленої програми фізичної терапії або ерготерапії чи компонентів індивідуального реабілітаційного плану.

СК 07. Здатність знати та розуміти сутність роботи фахівця із раннього втручання (в т.ч. враховувати медичні, психологічні, педагогічні, соціальні аспекти, а також психофізіологічні особливості дітей раннього віку у практиці раннього втручання).

СК 08. Здатність проводити скринінг оцінювання розвитку дитини для раннього виявлення та дослідження різних видів функціональних обмежень життєдіяльності та здоров'я дитини в межах спеціалізації, із залученням, за потреби, інших фахівців команди раннього втручання та у партнерстві із сім'єю з дитиною.

СКфт 01. Здатність розуміти клінічний та реабілітаційний діагноз пацієнта/клієнта, перебіг захворювання і тактику лікування.

СКфт 02. Здатність обстежувати осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією за допомогою стандартизованих та нестандартизованих інструментів оцінювання, визначати фізичний розвиток та фізичний стан.

СКфт 03. Здатність прогнозувати результати фізичної терапії, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії.

СКфт 04. Здатність проводити фізичну терапію осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп при складних прогресуючих та мультисистемних порушеннях.

очікувані програмні результати навчання:

ПРН 01 Застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.

ПРН 02. Уміти вибирати і аналізувати інформацію про стан пацієнта.

ПРН 03. Проводити фізичну терапію пацієнтів/клієнтів різного віку зі складними патологічними процесами та порушеннями.

ПРН 08. Прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій та мультисистемній патології.

ПРН 09. Встановлювати цілі втручання.

ПРН 10. Створювати (планувати) програму фізичної терапії окремо, або як частину індивідуального реабілітаційного плану.

ПРН 11. Реалізовувати програми фізичної терапії фізичної терапії окремо, або як частину індивідуального реабілітаційного плану відповідно до наявних ресурсів і оточення.

ПРН 21. Застосовувати вузькоспеціальні знання в роботі команди раннього втручання (в т.ч. враховувати медичні, психологічні, педагогічні, соціальні аспекти, а також психофізіологічні особливості дітей).

ПРН 22. Застосовувати методи та технології скринінгу для оцінювання розвитку дитини та визначення наявності ризику порушень розвитку.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Фізична терапія дітей при захворюваннях та патологіях кістково-м'язової системи

Тема 1. Фізична терапія недоношених дітей та дітей з пологовими травмами. Значення раннього втручання для майбутнього дитини

Анатомо-фізіологічна характеристика недоношених дітей. Пологові травми: види, характеристика. Основні заходи фізичної терапії недоношених дітей, та дітей з родовими травмами. Значення раннього втручання для майбутнього дитини. Сутність роботи фахівця із раннього втручання. Скринінг оцінювання розвитку дитини для раннього виявлення та дослідження різних видів функціональних обмежень життєдіяльності та здоров'я дитини

Тема 2. Фізична терапія дітей при сколіозі

Етіологія, епідеміологія та патогенез сколіозу. Класифікація та діагностика сколіозу. Лікування та профілактика сколіозу у дітей. Фізична терапія дітей при

сколіозі. Корегуючі терапевтичні вправи при сколіозі. Функціональні обстеження рухливості хребетного стовпа.

Тема 3. Фізична реабілітація при остеохондропатіях у дітей

Поняття та класифікація остеохондропатії. Клінічна картина остеохондропатії. Принципи лікування і фізичної реабілітації при остеохондропатії. Остеохондропатія головки стегнової кістки (хвороба Легга-Кальве-Пертеса). Фізична терапія. Остеохондропатія апофізів тіл хребців (хвороба Шейєрмана-Мау). Фізична терапія. Остеохондропатія горбистості великогомілкової кістки (хвороба Осгуда-Шляттера). Фізична терапія. Остеохондропатія горба п'яtkової кістки (хвороба Хаглунда-Шинца). Фізична терапія. Остеохондропатія човноподібної кістки стопи (хвороба Келлера I). Фізична терапія. Остеохондропатія головок II-III плеснових кісток (хвороба Келлера II). Фізична терапія. Остеохондропатія тіла хребця (хвороба Кальве, плоский хребець). Фізична терапія.

Змістовний модуль 2. Фізична терапія дітей при захворюваннях внутрішніх органів та систем

Тема 4. Фізична терапія дітей з ендокринним захворюваннями та розладами харчової поведінки

Етіологія, епідеміологія, патогенез та діагностика дитячого ожиріння. Терапія та реабілітація дітей з ожирінням. Сучасні засоби реабілітації дитячого ожиріння. Розлади харчової поведінки дітей та підлітків. Етіологія розладів харчової поведінки у дітей. Терапія та реабілітація дітей з розладами харчової поведінки. Фізична терапія дітей при цукровому діабеті.

Тема 5. Фізична терапія при захворюваннях серцево-судинної системи

Поняття про вроджені вади серця та причини їх виникнення. Методи лікування та фізичної терапії дітей з вродженими вадами серця. Етіологія ревматизму, клініка та діагностика. Фізична терапія дітей при ревматизмі на різних етапах лікування.

Тема 6. Фізична терапія дітей з бронхіальною астмою

Етіологія, епідеміологія та патогенез бронхіальної астми. Класифікація бронхіальної астми у дітей. Фізична терапія дітей хворих на бронхіальну астму. Використання дієтотерапії та кінезіотерапії при відновленні дітей з бронхіальною астмою. Масаж та вібромасаж при бронхіальній астмі. Спелеотерапія та гірськокліматичне лікування. Преформовані чинники. Бальнеотерапія. Фітотерапія. Психотерапія.

Тема 7. Фізична терапія дітей з дитячим церебральним паралічем та захворюваннями нервової системи

Основні захворювання та порушення нервової системи у дітей. Характеристика основних засобів фізичної реабілітації дітей різного віку при захворюваннях нервової системи. Загальна характеристика дітей з особливими потребами. Особливості фізичної реабілітації з дітьми з порушенням зору, слуху, інтелекту, емоційно-вольовими порушеннями. Особливості фізичної реабілітації ДЦП

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Фізична терапія дітей при захворюваннях та патологіях кістково-м'язової системи.												
Тема 1. Фізична терапія недоношених дітей та дітей з пологовими травмами. Значення раннього втручання для майбутнього дитини	14	2	2			10						
Тема 2. Фізична терапія дітей при сколіозі	12	2	2			8						
Тема 3. Фізична реабілітація при остеохондропатіях у дітей	14	2	2			10						
Разом за змістовим модулем 1	40	6	6			28						
Змістовий модуль 2. Фізична терапія дітей при захворюваннях внутрішніх органів та систем												
Тема 1. Фізична терапія дітей з ендокринними захворюваннями та розладами харчової поведінки	12	2	2			8						
Тема 2. Фізична терапія при захворюваннях	12	2	2			8						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
серцево-судинної системи												
Тема 3. Фізична терапія дітей з бронхіальною астмою	12	2	2			8						
Тема 4. Фізична терапія дітей з дитячим церебральним паралічем та захворюваннями нервової системи	14	2	2			10						
Разом за змістовим модулем 2	50	8	8			34						
Усього годин за семестр	90	14	14			62						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Проведення оцінки фізичного розвитку дитини	2
2	Методика оцінки правильної постави. Побудова програм фізичної терапії для дітей при порушеннях постави	2
3	Побудова комплексних програм фізичної терапії при остеохондропатіях у дітей	2
4	Побудова комплексних програм фізичної терапії для дітей з ендокринними захворюваннями	2
5	Терапія та реабілітація дітей з захворюваннями серцево-судинної системи	2
6	Побудова комплексних програм фізичної терапії для дітей з бронхіальною астмою	2
7	Побудова комплексних програм фізичної терапії для дітей з різними формами дитячого церебрального паралічу	2

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фізична терапія недоношених дітей та дітей з пологовими травмами. Значення раннього втручання для майбутнього дитини	10
2	Фізична терапія дітей при сколіозі	8
3	Фізична реабілітація при остеохондропатіях у дітей	10
4	Фізична терапія дітей з ендокринним захворюваннями та розладами харчової поведінки	8
5	Фізична терапія при захворюваннях серцево-судинної системи	8
6	Фізична терапія дітей з бронхіальною астмою	8
7	Фізична терапія дітей з дитячим церебральним паралічем та захворюваннями нервової системи	10
	Разом	62

В межах самостійної роботи студенти виконують індивідуальні завдання з вирішення ситуаційних завдань на практичних заняттях кожного змістовного модуля.

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни «Фізична терапія в неврології (клінічне навчання)» поєднуються словесні, наочні та практичні методи навчання. Основні форми навчального процесу включають: навчальні заняття, самостійну роботу, роботу в наукових бібліотеках та мережі Інтернет, контрольні заходи (усне та/або письмове опитування). Основними видами навчальної роботи студентів під час вивчення навчальної дисципліни є лекція та практична робота.

8. Очікувані результати навчання з дисципліни

1. Застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.
2. Уміти вибирати і аналізувати інформацію про стан пацієнта.
3. Проводити фізичну терапію пацієнтів/клієнтів різного віку зі складними патологічними процесами та порушеннями.
4. Прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій та мультисистемній патології.
5. Встановлювати цілі втручання.

6. Створювати (планувати) програму фізичної терапії окремо, або як частину індивідуального реабілітаційного плану.

7. Реалізовувати програми фізичної терапії окремо, або як частину індивідуального реабілітаційного плану відповідно до наявних ресурсів і оточення.

8. Застосовувати вузькоспеціальні знання в роботі команди раннього втручання (в т.ч. враховувати медичні, психологічні, педагогічні, соціальні аспекти, а також психофізіологічні особливості дітей).

9. Застосовувати методи та технології скринінгу для оцінювання розвитку дитини та визначення наявності ризику порушень розвитку.

9. Засоби оцінювання

Засоби оцінювання передбачають усне та/або письмове опитування студентів на практичних заняттях, перевірку якості виконання та засвоєння практичного та теоретичного матеріалу.

В період дистанційного навчання передбачено виконання та оцінювання завдань за допомогою дистанційних засобів комунікацій, зокрема «Moodle» НУ «Запорізька політехніка», електронна пошта, застосунок «Zoom».

10. Критерії оцінювання

Відповідно до діючої в університеті системи комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка підсумкового контролю визначається за двобальною шкалою «зараховано – не зараховано» (для заліків). Оцінка підсумкового контролю може враховувати результати поточного та проміжного (рубіжного) контролю у порядку, визначеному програмою освітнього компонента.

Позитивними оцінками для всіх форм контролю є оцінка «зараховано» за двобальною шкалою. Межею незадовільного навчання за результатами підсумкового контролю є оцінка «не зараховано» за двобальною шкалою. Отримання оцінки «зараховано» передбачає отримання позитивних оцінок за всіма визначеними програмою освітнього компонента обов'язковими видами поточного, проміжного (рубіжного) контролю (Положення про організацію освітнього процесу Національного університету «Запорізька політехніка»: Наказ ректора від 10 грудня 2021 р. № 507.).

Підведення підсумків з дисципліни «Фізична терапія в педіатрії та неонатології»

Підрахунок балів здійснюється на основі наступних обов'язкових форм контролю:

Змістовний модуль 1

1. Оцінювання роботи студента під час виконання практичних занять та рівень оволодіння студентом практичними навичками курсу.

2. Виконання самостійної роботи студента.

Змістовний модуль 2

1. Оцінювання роботи студента під час виконання практичних занять та рівень оволодіння студентом практичними навичками курсу.

2. Виконання самостійної роботи студента.

Студент, який з різних обставин не виконав мінімум 60% завдань до заліку не допускається.

Підсумковий контроль вивчення дисципліни здійснюється у вигляді семестрового заліку, під час якого засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі сумативної оцінки результатів отриманих за поточним та обома рубіжними контролюями. Семестровий залік не передбачає обов'язкової присутності студентів на заліковому заході (заліковій контрольній роботі).

11. Методичне забезпечення

Лекційний курс, практичні роботи, робоча програма, силабус навчальної дисципліни.

12. Рекомендована література

Базова

1. Ruuska J. Настанова 00690. Розлади харчової поведінки в дітей і підлітків. URL: <https://guidelines.moz.gov.ua/documents/3487> (дата звернення: 17.08.2023).

2. Бронхіальна астма у дітей: навчальний посібник / В.Г. Майданник та ін.; за ред. проф. В.Г. Майданника та проф. О.І. Сміяна. Суми: Сумський державний університет, 2017. 243 с. URL: <http://surl.li/ojaet> (дата звернення: 17.08.2023).

3. Бугаєнко Т. В., Гриценко В.А. До проблеми фізичної терапії дітей молодшого шкільного віку, хворих на ревматизм. *Проблеми здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії*. 2018. С. 72-75. URL: https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/10228/1/Buhaienko_Hrytsenko.pdf (дата звернення: 17.08.2023).

4. Дитячі хвороби. Неонатальний, малюків і ранній вік: навч. посібник / М.Л. Аряєв та ін. Одеса: Одеський державний медичний університет, 2011. 328 с.

5. Кашуба В.О., Буховець Б.О. Сучасні тренди реабілітації дітей з ДЦП. *Україна. Здоров'я нації*. 2020. №1(58). С. 62-68. DOI: <https://doi.org/10.24144/2077-6594.1.2020.196423>

6. Козьолкін О.А., Дарій В.І., Сікорська М.В., Візір І.В. Фізична терапія в нейрореабілітації: навчально-методичний посібник для викладачів. Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. 234 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/11828> (дата звернення: 17.08.2023).

7. Методичні рекомендації щодо впровадження практики надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя: затв. наказом М-ва соціальної політики України від 18 лютого 2021 р. №92. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5948.html?PrintVersion> (дата звернення: 17.08.2023).

8. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я: діти та підлітки (версія): МКФ-ДП. URL: <http://surl.li/ojaph> (дата звернення: 17.08.2023).
9. Нейробіологія розвитку і навчання / Ковальова А.А. та ін. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 325 с. URL: <http://surl.li/fpaut>
10. Ожиріння в дітей – визначення, лікування, профілактика: клінічні практичні настанови ендокринологічного товариства (частина 2) / D.M. Styne та ін. *The Journal of Clinical Endocrinology & Metabolism. March.* 2017. 102(3). С. 709-757. DOI: <https://doi.org/10.1210/jc.2016-2573>
11. Ожиріння у дітей. Клінічна настанова заснована на доказах: клінічна настанова № 2022-1732 від 24.09.2022. 131 с. URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/ozhyrinnya-u-ditej/> (дата звернення: 17.08.2023).
12. Ожиріння у дітей: Стандарт медичної допомоги затверджений наказом МОЗ України №1732 від 24 вересня 2022 р. 40 с. URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/ozhyrinnya-u-ditej/> (дата звернення: 17.08.2023).
13. Основи діагностики, лікування та реабілітації вад розвитку опорно-рухового апарату в дітей: навч.-метод. пос. / О.В. Бебешко та ін.; за ред. А. Ф. Левицького, І. М. Бензар. Тернопіль: ТНМУ «УРМЕДКНИГА», 2019. 220 с. URL: <http://surl.li/oiynb> (дата звернення: 17.08.2023).
14. Павлишин Г.А., Фурдела В.Б. Сучасні підходи до діагностики дитячого ожиріння. *Антиейнджинг.* №2–3. 2012. С. 47–51. URL: https://www.researchgate.net/publication/318100187_Sucasni_pidhodi_do_diaagnostiki_ditacogo_ozirinna (дата звернення: 17.08.2023).
15. Педіатрія: підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / за ред. проф. О.В. Тяжкої. 2-ге вид. Вінниця: Нова Книга, 2018. 1096 с.
16. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції створення та розвитку системи раннього втручання на період до 2026 року: розпорядження затв. КМУ від 15 вересня 2021 р. №1117-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1117-2021-%D1%80#n9> (дата звернення: 17.08.2023).
17. Протокол діагностики та лікування хворих на сколіоз: наказ МОЗ України від 26.07.2006 №521. URL: <http://medstandart.net/browse/2220> (дата звернення: 17.08.2023).
18. Сидорук І.О., Подолянчук І.С., Ніколенко О.І. Методи фізичної реабілітації дітей із церебральним паралічем. *Реабілітаційні та фізкультурно-рекреаційні аспекти розвитку людини.* 2019. №5. С. 39-45. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3766398>
19. Сірман О.В., Боровець О.В. Програма фізичної реабілітації при ДЦП. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова.* 2023. Вип. 6 (166). С. 144-147. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6\(166\).31](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.6(166).31)

Допоміжна

1. Бронхіальна астма у дітей: стаття пресцентра МОЗ України від 11 грудня 2019 р. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/bronhialna-astma-u-ditej-> (дата звернення: 17.08.2023).
2. Дитяче ожиріння: огляд поточних і майбутніх варіантів лікування / Louise J. Apperley та ін. *Спеціалізований медичний портал: Health-ua.com*: веб-сайт. URL: <https://health-ua.com/article/71580-dityache-ozhirnnya--oglyad-potochnih-prijdeshnih-varantv-lkuvannya> (дата звернення: 17.08.2023).
3. Лещук Л.О., Голяченко А.О. Сучасні аспекти реабілітації хворих з аліментарним ожирінням на основі комплексного використання методів фізичної терапії та фітотерапії. *Медсестринство*. 2022. №2. С. 24-27. DOI: <http://doi.org/10.11603/2411-1597.2022.2.12899>
4. Лянной Ю.О., Соловей Д.І. Фізична терапія дітей 8–10 років зі спастичними формами церебрального паралічу: застосування МКФ. *Проблеми здоров'я, фізичної реабілітації та ерготерапії*. С. 111-120. URL: <https://www.repository.spu.edu.ua/handle/123456789/10352> (дата звернення: 17.08.2023).
5. Ляхова І.М., Шаповалова І.В. Коригуюча гімнастика при сколіозі: методичні рекомендації для самостійної роботи студентів III курсу медичних факультетів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія». Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. 16 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/12621> (дата звернення: 17.08.2023).
6. Михалюк Є.Л., Резніченко Ю.Г. Особливості фізичної реабілітації в педіатрії: підручник. Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. 164 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/12548> (дата звернення: 17.08.2023).
7. Нагорна О. Б., Мельник О. В. Фізична реабілітація дітей, хворих на сколіоз. *Реабілітаційні та фізкультурно-рекреаційні аспекти розвитку людини*. 2018. №3. С. 51-54. URL: <file:///C:/Users/alusi/Downloads/healthadm,+Nagorna,+Melnyk.pdf> (дата звернення: 17.08.2023).
8. Неонатологія: збірник тестів та ситуаційних задач для самостійної роботи студентів V курсу медичного факультету / Г.О. Леженко та ін. Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. 156 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/4530> (дата звернення: 17.08.2023).
9. Про затвердження протоколів діагностики та лікування захворювань та травм опорно-рухового апарату у дітей: наказ МОЗ України від 26.07.2006 №521. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0521282-06#Text>
10. Про затвердження Протоколів діагностики та лікування кардіоревматологічних хвороб у дітей: наказ МОЗ України від 19.07.2005 №362. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0362282-05#Text>
11. Про затвердження Протоколів лікування дітей за спеціальністю «Педіатрія»: наказ МОЗ України від 10.01.2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0009282-05#Text>
12. Функціональні проби серцево-судинної системи в дитячій кардіології: методичні вказівки для студентів та лікарів-інтернів / уклад. Г.С. Сенаторова та ін. Харків: ХНМУ, 2014. 32 с.

13. Ціж Л.М. Особливості недоношених дітей та дітей з пологовими травмами: лекція з навчальної дисципліни «Фізична терапія у педіатрії». Львів: ЛДУФК, 2018. 7 с. URL: <http://surl.li/oiyht> (дата звернення: 17.08.2023).

13. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 10.07.2022).
2. Медичний портал KingMed.info. Книги. Педіатрія. URL: <https://kingmed.info/knigi/Pediatria> (дата звернення: 15.08.2022).
3. Всесвітня організація охорони здоров'я Женева. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я: МКФ. URL: <http://surl.li/erzyj> (дата звернення: 15.08.2022).
5. Світова федерація ерготерапевтів / World Federation of Occupational Therapists (WFOT). URL: <https://www.wfot.org/> (дата звернення: 15.08.2022).